

Sygn. akt IV U 395/22

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 listopada 2022 roku

Sąd Okręgowy w Toruniu - IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący Sędzia Danuta Domańska

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 10 listopada 2022 roku w Toruniu

sprawy z odwołania **K. M. (1)**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w T.**

o ustalenie istnienia ubezpieczeń społecznych

na skutek odwołania K. M. (1)

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w T.

z dnia 12 kwietnia 2022 roku nr (...)

oddala odwołanie

/-/ Sędzia Danuta Domańska

IV U 395/22

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 12 kwietnia 2022r. nr (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. stwierdził, że **K. M. (1)** jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą nie podlegała obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, wypadkowemu i dobrowolnemu ubezpieczeniu chorobowemu od 17 grudnia 2021 roku. Organ rentowy wyjaśnił, że wystąpienie ubezpieczonej z wnioskiem o wypłatę zasiłków z FUS w krótkim okresie od wznowienia wykonywania działalności gospodarczej skłoniło do wszczęcia postępowania w przedmiocie potwierdzenia wykonywania deklarowanej działalności. ZUS doszedł do wniosku, że zakres wykonywanych obowiązków w ramach współpracy z P. M. (1) jest taki sam, jak świadczone usługi w ramach prowadzonej działalności. Tym samym trudno dać wiarę, że wznowienie działalności gospodarczej od 17 grudnia 2021 r. spowodowane było chęcią usamodzielnienia się, wyemancypowania się od władzy ekonomicznej męża oraz podjęcia działalności pokazującej, że ubezpieczona może prowadzić działalność w oderwaniu od działalności męża, skoro i tak nadal wykonywała swoje zadania wyłącznie na rzecz P. M. (1). Z przekazanych dokumentów wynikało, iż jest on jedynym klientem, z którym ubezpieczona ma zawartą umowę i z tego tytułu osiąga jedyne dochody, a zmianie od 17 grudnia 2021 r. uległ wyłącznie tytuł do ubezpieczeń. ZUS zwrócił uwagę, że z przedstawionych dowodów w postaci wniosków pracowników o urlop i odbioru utargów wynika, że ubezpieczona wykonywała czynności w okresie niezdolności do pracy. Organ rentowy wskazał również na niedotrzymanie terminów płatności faktur. Powołując się na zmiany wprowadzone od 1 stycznia 2022 r. przez tzw. Polski Ład organ rentowy wskazał, że korzystniejsze było wznowienie indywidualnej działalności gospodarczej i zadeklarowanie dużo wyższej podstawy wymiaru składek niż ta, zadeklarowana za ubezpieczoną jako osobę współpracującą, gdyż w myśl art. 81 ust. 2a ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych podstawę wymiaru składki na ubezpieczenie zdrowotne

osób współpracujących stanowi kwota przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw w IV kwartale roku poprzedniego.

W ocenie ZUS przedłożone dokumenty miały jedynie na celu uwiarygodnienie prowadzenia działalności gospodarczej przez ubezpieczoną, podczas gdy wykonywane przez nią czynności nie uległy zmianie jako osoby współpracującej, a faktycznie działalność gospodarcza prowadzona jest wyłącznie przez P. M. (1).

W odwołaniu od powyższej decyzji K. M. (1) wniosła o uchylenie decyzji i uznanie, że podlega obowiązkowemu ubezpieczeniu emerytalnemu, rentowemu i wypadkowemu od 17 grudnia 2021r. oraz dobrowolnie ubezpieczeniu chorobowemu. Ubezpieczona wskazała, że od grudnia 2021r. działalność gospodarczą prowadziła w sposób stały, samodzielny i rzeczywisty. Zarzuciła organowi rentowemu dokonanie błędnej subsumpcji i w konsekwencji błędne rozstrzygnięcie w sprawie. Według ubezpieczonej stanowisko ZUS nie jest oparte na istniejącym stanie faktycznym, a ocena materiału dowodowego została dokonana pod góry ustaloną tezę tj. wykazania pozorności prowadzonej działalności. Ubezpieczona wskazała, że nawet jeśli jej działania były związane z wprowadzeniem tzw. Polskiego Ładu, to nie oznacza to, że prowadzona działalność gospodarcza posiada charakter pozorny i nie była prowadzona w sposób rzeczywisty. K. M. (1) wykonywała wszystkie działania związane z zawartą umową o obsługę administracyjną.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie, podtrzymując stanowisko zawarte w zaskarżonej decyzji. Dodatkowo wskazał, że w przypadku podwyższenia podstawy wymiaru składki w związku ze współpracą przy prowadzeniu działalności gospodarczej, aby można było uzyskać wyższe świadczenia, należy zadeklarować i opłacać składkę przez co najmniej 12 miesięcy. Wznowienie działalności przez ubezpieczoną i deklarowanie podstaw wymiaru po 7000 zł. oznacza nowy tytuł, od którego będzie wypłacone świadczenie, a pozostawienie zgłoszenia do ubezpieczeń społecznych z tytułu współpracy przy prowadzonej przez męża działalności gospodarczej wiąże się z wyższymi składkami na ubezpieczenie zdrowotne oraz niższymi świadczeniami. Czynności wykonywane przez ubezpieczoną na rzecz męża przed 17.12.2021r. niczym się nie różnią od czynności wykonywanych na rzecz męża po 17.12.2021r. W związku z tym - zdaniem ZUS - nie ma innego logicznego wytłumaczenia podjętych działań przez ubezpieczoną i P. M. (1) niż to, że podjęte były w celu obniżenia wysokości składek na ubezpieczenie społeczne.

W toku postępowania ubezpieczona zaczęła być reprezentowana przez profesjonalnego pełnomocnika będącego radcą prawnym, który wniósł o zmianę decyzji ZUS i uznanie podlegania ubezpieczonej ubezpieczeniu społecznemu od daty wskazanej w zaskarżonej decyzji, podtrzymał wnioski dowodowe i stanowisko w sprawie.

Sąd Okręgowy ustalił, co następuje:

K. M. (1) (ur. (...)) posiada wykształcenie wyższe. W 2010 r. uzyskała tytuł zawodowy licencjata na kierunku zarządzanie w specjalności psychologia w zarządzaniu. W toku aktywności zawodowej ubezpieczona pracowała jako sprzedawca, kierownik sklepu i referent biura.

Dowód: - dyplom – k. 35 akt ZUS,

- świadectwa pracy – k. 30-34 akt ZUS,

- przesłuchanie ubezpieczonej na rozprawie w dniu 28.09.2022r. – protokół elektroniczny od 01:56:40 do 02:27:22.

P. M. (1) prowadzi od 12 grudnia 2006 r. pozarolniczą działalność gospodarczą pod nazwą P. M. (1) (...)S.. Jej przedmiotem jest prowadzenie sklepów budowlanych. Stałe miejsce wykonywania działalności gospodarczej to ul. gen. K. K. 61/ (...) w T.. Dodatkowo działalność jest prowadzona przy ul. (...) w K.. Pod wskazanymi adresami mieszczą się sklepy budowlane. Dodatkowo wyżej wymieniony prowadzi sprzedaż internetową.

P. M. (1) od kilkunastu lat pobiera rentę z tytułu niezdolności do pracy.

Dowód: - informacje z CEIDG - <https://aplikacja.ceidg.gov.pl>,

- zeznania świadka K. P. na rozprawie w dniu 28.09.2022 r. – protokół elektroniczny od 00:05:35 do 00:30:48,
- zeznania świadka P. M. (1) na rozprawie w dniu 28.09.2022 r. – protokół elektroniczny od 01:16:25 do 01:54:47.

K. M. (1) i P. M. (1) są w związku małżeńskim od 2013r. Pozostają we wspólności majątkowej małżeńskiej.

Dowód: - przesłuchanie ubezpieczonej na rozprawie w dniu 28.09.2022 r. – protokół elektroniczny od 01:56:40 do 02:27:22.

W okresach od 14 października 2008 r. do 30 kwietnia 2009 r. i od 1 lipca 2009 r. do 31 marca 2013 r. ubezpieczona była zatrudniona przez P. M. (1) na stanowiskach sprzedawcy i kierownika sklepu w pełnym wymiarze czasu pracy.

Następnie od 1 lutego 2014 r. była zgłoszona do ubezpieczeń społecznych jako osoba współpracująca przy prowadzeniu pozarolniczej działalności gospodarczej męża. Podstawa wymiaru składek za okres od stycznia do listopada 2021 r. wynosiła 3.155,40 zł, za wyjątkiem czerwca 2021 r., kiedy opiewała na kwotę 2.000 zł.

W ramach współpracy przy prowadzeniu działalności ubezpieczona bywała w sklepach budowlanych 2 razy w tygodniu na kilka godzin. Zajmowała się odbieraniem utargów, przekazywaniem dokumentacji dla księgowej (w mniejszym stopniu niż po 17.12.2021r.), a także sporadycznie - kontrolowaniem pracowników i akceptowaniem ich wniosków urlopowych. Nie otrzymywała wynagrodzenia od męża.

Dowód: - świadectwa pracy – k. 30-31 akt ZUS,

- dane o zgłoszeniach – k. 84 akt ZUS,

- dane o podstawach wymiaru składek – k. 85 akt ZUS,

- zeznania świadka M. O. na rozprawie w dniu 28.09.2022 r. – protokół elektroniczny od 00:32:42 do 01:11:15,

- zeznania świadka K. P. na rozprawie w dniu 28.09.2022 r. – protokół elektroniczny od 00:05:35 do 00:30:48,

- zeznania świadka P. M. (1) na rozprawie w dniu 28.09.2022 r. – protokół

elektroniczny od 01:16:25 do 01:54:47,

- przesłuchanie ubezpieczonej na rozprawie w dniu 28.09.2022 r. – protokół elektroniczny od 01:56:40 do 02:27:22.

Od 20 maja 2019 r. K. M. (1) widnieje w Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej pod nazwą (...) K. M. (1). W 2019r. ubezpieczona chciała zająć się sprzedażą nieruchomości, lecz nie zrealizowała tego zamiaru. Z uwagi na COVID - 19 zawiesiła działalność. Działalność pozostawała zawieszona od 1 czerwca 2019r. i następnie wznowiona od 17 grudnia 2021 r. Ubezpieczona zmieniła przedmiot działalności i jako kod PKD działalności wskazała 82.11.Z tj. działalność usługową związaną z administracyjną obsługą biura. K. M. (1) zgłosiła się z tego tytułu do ubezpieczeń społecznych.

Dowód: - informacje z CEIDG - <https://aplikacja.ceidg.gov.pl>,

- zgłoszenia do ZUS – k. 72-74v akt ZUS,

- zeznania świadka P. M. (1) na rozprawie w dniu 28.09.2022 r. – protokół

elektroniczny od 01:16:25 do 01:54:47,

- przesłuchanie ubezpieczonej na rozprawie w dniu 28.09.2022 r. – protokół elektroniczny od 01:56:40 do 02:27:22.

W dniu 17 grudnia 2021 r. K. M. (1) jako wykonawca zawarła z P. M. (1) jako zamawiającym umowę nr (...), na mocy której zobowiązała się do:

1. świadczenia usługi administracyjno-biurowej, obsługi korespondencji i obsługi internetowej sklepu (...);
2. sporządzania zestawień, zamówień, wniosków i zapotrzebowania na artykuły biurowe, spożywcze i sanitarne, papier do drukarek i kserokopiarek, kopert z nadrukiem, niezbędnych do prawidłowego funkcjonowania, czyli zapewnienie niezbędnej logistyki do wykonywania działalności zamawiającego;
3. administrowania stroną internetową sklepu (...) – sprawdzania poprawności zamówień, rejestrowania przesyłek oraz rozwiązywania sporów dotyczących sprzedaży internetowej;
4. zastępowania zamawiającego w procesie rekrutacji pracowników za pośrednictwem strony internetowej (...), F..

Umowa została zawarta na 24 miesiące tj. od 17 grudnia 2021 r. do 17 grudnia 2023 r.

W umowie określono, że służbowy, merytoryczny i dyscyplinarny nadzór oraz kierownictwo nad usługą sprawuje wykonawca, który wykonując obowiązki na terenie zamawiającego pod względem operacyjnym podlegać miał bezpośrednio osobom wyznaczonym przez zamawiającego.

Zamawiający zobowiązał się do przekazania wykonawcy niezwłocznie po zawarciu umowy wewnętrznych aktów prawnych i instrukcji obowiązujących u zamawiającego związanych z realizacją usług oraz terminowego wypłacania wynagrodzenia.

Strony określiły sposób realizacji usług według bieżących potrzeb zamawiającego w dniach i godzinach pracy zamawiającego. Z dniem rozpoczęcia realizacji umowy ubezpieczona zobowiązała się do samodzielnego świadczenia usługi w sposób wynikający z umowy.

Z tytułu realizacji umowy przysługiwać miało wynagrodzenie w kwocie 16.500 zł netto + podatek VAT, z tym że za grudzień 2021 r. wynagrodzenie miało wynieść 5.000 zł netto + VAT. Wynagrodzenie miało być płatne przelewem z dołu na podstawie wystawionej na koniec każdego miesiąca faktury w terminie 14 dni od dnia doręczenia.

Powyższa umowa nie zawierała wyliczenia wszystkich obowiązków ubezpieczonej. Strony ustnie zmodyfikowały i rozszerzyły przedmiot umowy. Nie zawarto żadnego pisemnego aneksu. Zakres czynności ubezpieczonej wyszedł poza zakres pisemnej umowy i sprowadził się do sterowania całą firmą.

Dowód: - umowa – k. 6-10 akt sądowych, k. 14-18 akt ZUS,

- zeznania świadka P. M. (1) na rozprawie w dniu 28.09.2022 r. – protokół

elektroniczny od 01:16:25 do 01:54:47,

- przesłuchanie ubezpieczonej na rozprawie w dniu 28.09.2022 r. – protokół elektroniczny od 01:56:40 do 02:27:22.

Od momentu wznowienia działalności gospodarczej zakres obowiązków ubezpieczonej przy prowadzeniu działalności gospodarczej przez P. M. (1) został znacznie poszerzony, gdyż w istocie ubezpieczona zarządza całym przedsiębiorstwem i wykonuje wszystkie czynności w firmie. Ubezpieczona kontroluje wszystkich pracowników, akceptuje przedkładane wnioski urlopowe i zastępuje nieobecnych pracowników, obsługując klientów. Przeprowadza też proces rekrutacji pracowników. Otwiera i zamyka sklepy. Pozostaje w kontakcie z dostawcami, pozyskuje nowych dostawców i sprawdza na bieżąco ceny, jeździ na targi. Odbiera utargi ze sklepów i wpłaca je do banku, zawozi dokumentację do księgowej. Ponadto ubezpieczona zajmuje się prowadzeniem sklepu internetowego. Otrzymała uprawnienia do systemów (...), (...) dla rekrutacji, obsługę e - maila. Ubezpieczona zastępuje P. M. (1), prowadzi jego

firmę. Pracuje w obu marketach i w domu, jeździ samochodem służbowym P. M. (1), nie ma umowy na korzystanie z tego samochodu, bowiem małżonkowie mają wspólność majątkową.

Wkład P. M. (1) w prowadzenie swojej działalności, od momentu wznowienia działalności gospodarczej przez żonę, zmniejszył się. Zdarza się, że raz w tygodniu przyjeżdża do sklepów, sprawdzi, czy wszyscy są lub zapyta o coś.

Od grudnia 2021r. obroty i zyski w firmie (...) zwiększyły się, zostali pozyskani nowi odbiorcy.

Dowód: - zeznania świadka M. O. na rozprawie w dniu 28.09.2022 r. – protokół elektroniczny od 00:32:42 do 01:11:15,

- zeznania świadka K. P. na rozprawie w dniu 28.09.2022 r. – protokół elektroniczny od 00:05:35 do 00:30:48,

- zeznania świadka P. M. (1) na rozprawie w dniu 28.09.2022 r. – protokół elektroniczny od 01:16:25 do 01:54:47,

- przesłuchanie ubezpieczonej na rozprawie w dniu 28.09.2022 r. – protokół elektroniczny od 01:56:40 do 02:27:22.

Ubezpieczona zaakceptowała wnioski urlopowe pracowników:

- P. G. z 7 stycznia 2022 r., z lutego 2022 r.

- B. N. z 17 grudnia 2021 r., z 4 lutego 2022 r.,

- A. N. z 23 grudnia 2021 r., z 11 lutego 2022 r.,

- K. P. z 25 stycznia 2022 r., z 22 lutego 2022 r.,

- W. Z. z 8 lutego 2022 r., z 16 lutego 2022 r.,

Dowód: - wnioski urlopowe – k. 36-40 akt ZUS,

Ubezpieczona odebrała dowody wpłat:

- z 21 grudnia 2021 r. nr (...),

- z 27 grudnia 2021 r. nr KW (...),

- z 30 grudnia 2021 r. nr KW (...),

- z 3 stycznia 2022 r. nr KW (...),

- z 4 stycznia 2022 r. nr KW (...),

- z 5 stycznia 2022 r. nr KW (...),

- z 10 stycznia 2022 r. nr KW (...),

- z 12 stycznia 2022 r. nr KW (...),

- z 14 stycznia 2022 r. nr KW (...),

- z 19 stycznia 2022 r. nr KW (...),

- z 27 stycznia 2022 r. nr (...),

- z 1 lutego 2022 r. nr KW (...),

- z 3 lutego 2022 r. nr KW (...),
- z 7 lutego 2022 r. nr KW (...),
- z 11 lutego 2022 r. nr KW (...),
- z 14 lutego 2022 r. nr KW (...),
- z 16 lutego 2022 r. nr KW (...),
- z 17 lutego 2022 r. nr KW (...),
- z 21 lutego 2022 r. nr KW (...),
- z 23 lutego 2022 r. nr KW (...),
- z 25 lutego 2022 r. nr KW (...),
- z 28 lutego 2022 r. nr KW (...)

Dowód: - dowody wpłat - k. 41-61 akt ZUS.

K. M. (1) wystawiła na rzecz P. M. (1) następujące faktury:

- nr (...) z 31 grudnia 2021 r. na kwotę 5.000 zł,
- nr(...) z 14 stycznia 2022 r. na kwotę 20.295 zł,
- nr (...) z 15 lutego 2022 r. korygująca fakturę z (...) na kwotę 1.150 zł (kwota z faktury została zwiększona z 5.000 zł na 6.150 zł),
- nr(...)z 15 lutego 2022 r. na kwotę 20.295 zł,

Dowód: - faktury – k. 26-29 akt ZUS.

Z rachunku bankowego P. M. (1) na rzecz ubezpieczonej zostały przebrane następujące kwoty:

- 5.000 zł w dniu 28 stycznia 2022 r. tytułem wynagrodzenia za grudzień 2021 r.,
- 20.295 zł w dniu 2 marca 2022 r. tytułem wynagrodzenia za luty 2022 r.

Z tytułu opóźnienia w wypłacie wynagrodzenia nie zostały naliczone odsetki. Zostało ono przekazane ubezpieczonej z opóźnieniem, ponieważ P. M. (1) nie miał środków na koncie.

Dowód: - potwierdzenia przelewów – k. 24-25 akt ZUS,

- zeznania świadka P. M. (1) na rozprawie w dniu 28.09.2022 r. – protokół

elektroniczny od 01:16:25 do 01:54:47,

- przesłuchanie ubezpieczonej na rozprawie w dniu 28.09.2022 r. – protokół elektroniczny od 01:56:40 do 02:27:22.

W deklaracjach rozliczeniowych za grudzień 2021 r. – kwiecień 2022 r. ubezpieczona wskazała podstawy wymiaru składek 7.000,00 zł brutto.

Dowód: - deklaracje rozliczeniowe – k. 75–83 akt ZUS,

- zeznania świadka M. O. na rozprawie w dniu 28.09.2022 r. – protokół elektroniczny od 00:32:42 do 01:11:15,
dane o podstawach – k. 86 akt ZUS.

W PIT-28 za 2021 r. przekazanym do Pierwszego Urzędu Skarbowego w T. ubezpieczona wykazała przychód 5.000 zł.

Dokumentację podatkową za grudzień 2021 r. złożyła 15 lutego 2020 r., za styczeń i luty 2022 r. w dniu 2 marca 2022 r., za marzec 2022 r. w dniu 5 kwietnia 2022 r. i za kwiecień 2022 r. w dniu 6 maja 2022 r.

Dowód: - PIT 28 – k. 22 akt sądowych (koperta), k. 7-11v akt ZUS,

- pismo Naczelnika I US – k. 22 akt sądowych (koperta).

Ubezpieczona w ramach działalności gospodarczej od dnia 17.12.2021r. nie zawarła umów z innymi podmiotami. Jediną umową była ta zawarta z jej mężem. Nie podjęła również żadnych działań reklamujących swoją działalność. Wszystkie czynności objęte przedmiotem umowy wykonywała w sklepach budowlanych, gdzie przeznaczono pomieszczenia na biuro, wyposażone w krzesło, biurko, laptop, telefon.

Dowód: - zeznania świadka P. M. (1) na rozprawie w dniu 28.09.2022 r. – protokół elektroniczny od 01:16:25 do 01:54:47,

- przesłuchanie ubezpieczonej na rozprawie w dniu 28.09.2022r. – protokół elektroniczny od 01:56:40 do 02:27:22.

K. M. (1) i P. M. (1) mają jedno dziecko w wieku 11 lat, starają się o drugie dziecko. Ubezpieczona od wielu lat leczy się (...).

Dowód: - dokumentacja medyczna – k. 55, 66-242 akt sądowych,

- zeznania świadka P. M. (1) na rozprawie w dniu 28.09.2022 r. – protokół elektroniczny od 01:16:25 do 01:54:47,

- przesłuchanie ubezpieczonej na rozprawie w dniu 28.09.2022 r. – protokół elektroniczny od 01:56:40 do 02:27:22.

W dniu 10 lutego 2022 r. K. M. (1) przeszła zabieg usunięcia chirurgicznego zęba ósemki. Otrzymała zwolnienie lekarskie na okres od 11 do 14 lutego 2022 r.

Dowód: - dokumentacja medyczna – k. 63 akt sądowych,

- przesłuchanie ubezpieczonej na rozprawie w dniu 28.09.2022 r. – protokół elektroniczny od 01:56:40 do 02:27:22.

Zaskarżoną decyzją z dnia 12 kwietnia 2022 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. stwierdził, że K. M. (1) jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą nie podlegała obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, wypadkowemu i dobrowolnemu ubezpieczeniu chorobowemu od 17 grudnia 2021 r.

Dowód: - decyzja – k. 67-71 akt ZUS.

Sąd zważył, co następuje:

Powyższy stan faktyczny został ustalony na podstawie dokumentacji zgromadzonej w aktach sądowych niniejszej sprawy oraz w aktach prowadzonych przez organ rentowy, jak również w oparciu o zeznania świadków: K. P., M. O. i P. M. (1) oraz przesłuchanie ubezpieczonej K. M. (1) w charakterze strony.

Sąd w większości uznał za wiarygodne zebrane w sprawie dokumenty, ponieważ były jasne, pełne i logiczne, a prawdziwość ich treści ani moc dowodowa nie były podważane, stąd nie budziły one wątpliwości Sądu. Sąd nie dał

jednak wiary, że czynności wykonywane przez K. M. (1) stanowiły wyraz wznowionej przez nią od 17 grudnia 2021 r. pozarolniczej działalności gospodarczej. Nie ma wątpliwości co do tego, że przedłożone dokumenty faktycznie zostały sporządzone przez osoby, które podpisały się pod ich treścią, jednakże – jak wynika ze zgromadzonego materiału dowodowego – ubezpieczona wykonywała czynności objęte przedmiotem tej umowy w oparciu o inną formę prawną tj. na podstawie współpracy przy prowadzeniu działalności gospodarczej przez P. M. (1), co zostanie omówione szerzej w dalszej części uzasadnienia.

Przechodząc do oceny osobowych źródeł dowodowych należy wskazać, że Sąd przyznał walor wiarygodności zeznaniom świadków K. P., M. O. i P. M. (1) oraz depozycjom ubezpieczonej K. M. (1), za wyjątkiem tych twierdzeń, które miały potwierdzać świadczenie przez ubezpieczoną usług w ramach wznowionej pozarolniczej działalności gospodarczej.

Świadek K. P. wskazał, że ubezpieczona od grudnia 2021 r. codziennie jest w sklepie prowadzonym przez męża przez około 8-10 godzin. Wcześniej nie bywała tam tak często. Zakres wykonywanych przez nią czynności uległ rozszerzeniu. Obecnie K. M. (1) otwiera i zamyka sklep, częściej pomaga w sklepie, obsługuje sprzedaż internetową, kontroluje i w razie potrzeby zastępuje pracowników, rozlicza utarg, jak też wykonuje prace biurowe. Według świadka wcześniej nie wykonywała ona wszystkich prac biurowych. Nie zajmowała się obsługą sklepu internetowego, zaś rozliczanie utargów, akceptacja urlopów i zatrudnianie pracowników należało do jej męża. Świadek wskazał nawet: „Uważam, że jest to współpraca ubezpieczonej z mężem. Mówię tak, bo ubezpieczona jest, prowadzi firmę, otwiera sklep, zamyka sklep. W 2021 r. było tak samo. Było tak od 2009 r., może było to rzadziej, ale była w sklepie. Od grudnia 2021 r. więcej czasu spędza w firmie.” (zeznania świadka na rozprawie w dniu 28.09.2022 r. – protokół elektroniczny od 00:07:31 do 00:21:08).

Świadek M. O. zeznała, że wcześniej ubezpieczona bywała 2 razy w tygodniu w firmie, może przez 3 godziny. Obecnie przejęła kwestie związane ze sprzedażą internetową, dostarcza księgowej dokumenty kadrowe i księgowe (wcześniej robił to mąż), udziela urlopów pracownikom (wcześniej robiła to sporadycznie), akceptuje bądź odrzuca zamówienia pracowników na towar, rejestruje przesyłki, rekrutuje pracowników, zastępuje pracowników, rozwiązuje kwestie sporne z niezadowolonymi klientami. Według świadka ubezpieczona od daty wznowienia działalności gospodarczej przejęła zakres czynności szefa.

Ż kolei świadek P. M. (1) potwierdził, że zakres obowiązków ubezpieczonej znacznie się zwiększył od grudnia 2021 r. Ponadto wskazał: „Nie ma zaprzestania współpracy, zmieniła się forma tej współpracy w ten sposób, że kiedyś było mniej pracy i ubezpieczona mniej pracowała, miała mniej obowiązków, a od pewnego czasu pomaga mi w większym wymiarze, praktycznie robi wszystko w firmie (...) Żona w ramach swojej działalności robi wszystko przez 24 godziny, łącznie z prowadzeniem firmy. W zasadzie mnie zastępuje” (zeznania świadka na rozprawie w dniu 28.09.2022 r. – protokół elektroniczny od 01:16:25 do 01:37:17). Świadek przyznał, że w umowie zawartej z ubezpieczoną nie wymieniono wszystkich czynności, którymi się zajmuje, z uwagi na ich szeroki zakres. Wyjaśnił również, że nie wypłacał żonie wynagrodzenia w terminie, z uwagi na brak na ten czas środków, przy czym wiedział, że nie będą z tego tytułu naliczone odsetki. Jednocześnie świadek twierdził, iż zaoferowane wynagrodzenie na poziomie 16.500 zł jest zbyt niskie.

Depozycje ubezpieczonej były zbieżne z zeznaniami powyższego świadka. Również potwierdziła, że zakres wykonywanych czynności wyszedł poza przedmiot umowy. Jak zeznała: „Okazało się, że mogę sterować całą firmą.” (zeznania świadka na rozprawie w dniu 28.09.2022 r. – protokół elektroniczny od 01:57:33 do 02:12:28).

W kwestii powodów wznowienia działalności gospodarczej przez K. M. (1) zarówno świadek P. M. (2), jak i ubezpieczona wyjaśniali, że miało to mieć związek z chęcią usamodzielnienia się ubezpieczonej i uzyskania niezależności finansowej. Jednocześnie jednak wyżej wymienieni przyznali, że ubezpieczona w ramach działalności zawarła umowę na obsługę administracyjną tylko ze swoim mężem. Co prawda wskazywali, że ubezpieczona prowadziła rozmowy z innymi podmiotami, jednakże okoliczność ta nie została wykazana. Dodatkowo według K. M. (1) miała ona zatrudnić pracowników, jednakże było to stwierdzenie niepoparte faktami.

Kwestia sporna w niniejszej sprawie sprowadzała się do ustalenia, czy K. M. (1) jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą podlegała obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, wypadkowemu i dobrowolnemu ubezpieczeniu chorobowemu od 17 grudnia 2021 r.

Przechodząc do rozważań prawnych na tle niniejszej sprawy wskazać należy, że zgodnie z art. 6 ust. 1 pkt 5 i 19 oraz art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j.: Dz. U. z 2022 r., poz. 1009 ze zm.;

w dalszej części uzasadnienia „ustawa systemowa”) obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu podlegają, z zastrzeżeniem art. 8 i 9, osoby fizyczne, które na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej są osobami prowadzącymi pozarolniczą działalność oraz osobami z nimi współpracującymi.

W myśl zaś art. 11 ust. 2 ww. ustawy – osoby prowadzące pozarolniczą działalność gospodarczą ubezpieczeniu chorobowemu podlegają dobrowolnie, na swój wniosek.

Zgodnie z art. 13 ust. 1 pkt 4 ustawy systemowej – obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu podlegają osoby prowadzące pozarolniczą działalność – od dnia rozpoczęcia wykonywania działalności do dnia zaprzestania wykonywania tej działalności, z wyłączeniem okresu, na który wykonywanie działalności zostało zawieszona na podstawie art. 36a oraz przepisów ustawy z dnia 6 marca 2018 r. - Prawo przedsiębiorców.

Objęcie dobrowolnie ubezpieczeniami emerytalnym, rentowymi i chorobowym następuje zaś:

- od dnia wskazanego we wniosku o objęcie tym ubezpieczeniem, nie wcześniej jednak niż od dnia, w którym wniosek został zgłoszony,

- od dnia wskazanego we wniosku tylko wówczas, gdy zgłoszenie do ubezpieczeń emerytalnego i rentowych zostanie dokonane w terminie 7 dni od daty powstania obowiązku ubezpieczeń emerytalnego i rentowych (art. 14 ust. 1 i ust. 1a ww. ustawy systemowej).

W myśl art. 14 ust. 2 pkt 3 ww. ustawy – dobrowolne ubezpieczenia emerytalne i rentowe oraz chorobowe ustają od dnia ustania tytułu podlegania tym ubezpieczeniom.

Zgodnie z art. 13 ust. 1 pkt 4 ustawy systemowej chodzi o prowadzenie działalności gospodarczej w rozumieniu ustawy z dnia 6 marca 2018 r. Prawo przedsiębiorców. Przed dniem 30 kwietnia 2018 r. przepis ten stanowił, że za osobę prowadzącą pozarolniczą działalność uważa się osobę prowadzącą pozarolniczą działalność gospodarczą na podstawie przepisów o działalności gospodarczej lub innych przepisów szczególnych.

Należy wskazać, iż od dnia 30 kwietnia 2018 r. obowiązuje ustawa z dnia 6 marca 2018 r. Prawo przedsiębiorców (Dz. U. z 2021 r. poz. 162), zatem obecnie ten akt prawny określa zasady podejmowania, wykonywania i zakończenia działalności gospodarczej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, w tym prawa i obowiązki przedsiębiorców oraz zadania organów władzy publicznej w tym zakresie.

Zgodnie z art. 3 ustawy Prawo przedsiębiorców działalnością gospodarczą jest zorganizowana działalność zarobkowa, wykonywana we własnym imieniu i w sposób ciągły. Jednakże pojęcie pozarolniczej działalności gospodarczej w myśl obecnie obowiązującej ustawy Prawo przedsiębiorców jest w zasadzie tożsame z poprzednio obowiązującą definicją, którą zawierała ustawa o swobodzie działalności gospodarczej, wobec czego dotychczasowe rozważania judykatury w tym przedmiocie są nadal aktualne.

Ocena, czy wykonywana jest działalność gospodarcza należy do sfery ustaleń faktycznych. Wymaga podkreślenia, że sam wpis przedsiębiorcy do właściwej ewidencji lub rejestru stwarza tylko domniemanie faktyczne prowadzenia działalności w rozumieniu przepisu art. 231 k.p.c., które może być obalone (wzruszone) przy pomocy środków dowodowych określonych przepisami kodeksu postępowania cywilnego. Wpis do ewidencji działalności gospodarczej posiada jedynie charakter deklaratoryjny i de facto nie kreuje bytu prawnego przedsiębiorcy, stanowiąc wyłącznie

podstawę rozpoczęcia działalności gospodarczej w rozumieniu jej legalizacji i nie jest zdarzeniem ani czynnością utożsamianą z podjęciem takiej działalności (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 6 czerwca 2013 r., III AUA 1928/12, Legalis nr 999172).

Aby można było o mówić o działalności gospodarczej, muszą zatem zostać spełnione kumulatywnie wszystkie przesłanki wymienione w art. 3 ustawy Prawo przedsiębiorców, mianowicie zarobkowy charakter prowadzonej działalności, jej zorganizowany charakter oraz ciągłość wykonywania działalności we własnym imieniu.

Dla zrozumienia pojęcia „wykonywania działalności gospodarczej we własnym imieniu” pomocny jest art. 5b ust. 1 ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych, który wskazuje cechy charakterystyczne takiej aktywności. Są to:

- 1) odpowiedzialność przedsiębiorcy wobec osób trzecich za rezultat podejmowanych w jej ramach czynności oraz ich wykonywanie,
- 2) samodzielne wyznaczanie miejsca i czasu wykonywania tych czynności,
- 3) ponoszenie ryzyka gospodarczego związanego z prowadzoną działalnością.

Wobec powyższego działalność gospodarcza może przybrać także formę stałego wykonywania rodzajowo jednej umowy (usługi) dla innego podmiotu, ale cechą takiej działalności powinno być nadal działanie we własnym imieniu i na własne ryzyko. Wykonywanie działalności gospodarczej we własnym imieniu wiąże się natomiast z zasadą odpowiedzialności za wyniki finansowe działalności oraz za zobowiązania natury prywatno- i publicznoprawnej (wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z 2 lutego 2022 r. sygn. akt III AUa 952/20, Legalis).

W orzecznictwie Sądu Najwyższego można znaleźć wiele orzeczeń przedstawiających wykładnię pojęcia osoby współpracującej z osobą prowadzącą pozarolniczą działalność, o której mowa w art. 8 ust. 11 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych.

W wyrokach Sądu Najwyższego z 20 maja 2008 r., II UK (OSNP 2009 nr 17-18, poz. 241, z glosą M. Zielenieckiego OSP 2010 nr 2, poz. 23) oraz z 6 stycznia 2009 r., II UK 134/08 (OSNP 2010 nr 13-14, poz. 170, z glosą I. Sierockiej OSP 2011 Nr 4, poz. 37) przyjęto, że cechami konstytutywnymi pojęcia „współpraca przy prowadzeniu działalności”, o której mowa w art. 8 ust. 11 ustawy systemowej, są występujące łącznie:

- a) istotny ciężar gatunkowy działań współpracownika, które nie mogą mieć charakteru wtórnego,
- b) bezpośredni związek z przedmiotem działalności gospodarczej,
- c) stabilność i zorganizowanie oraz
- d) znaczący czas i częstotliwość podejmowanych prac.

Pogląd ten zachowuje aktualność w najnowszym orzecznictwie (przykładowo wyroki Sądu Najwyższego: z 21 czerwca 2016 r., I UK 272/15, LEX nr 2111407; z 18 maja 2017 r., LEX nr 2329474; z 30 sierpnia 2018 r., I UK 202/17, OSNP 2019 Nr 3, poz. 39, jak też powołane w nich wcześniejsze orzeczenia oraz postanowienia Sądu Najwyższego: z 14 listopada 2018 r., III UK 17/18, LEX nr 2578198; z 17 listopada 2018 r., I UK 459/17, LEX nr 2583117; z 26 stycznia 2021 r., II USK 47/21, LEX nr 3112374; z 27 kwietnia 2021 r., II USK 140/21, LEX nr 3181372).

Biorąc pod uwagę, że ustawa o systemie ubezpieczeń społecznych, realizując podstawowe zasady ubezpieczeń społecznych - powszechności i równości, chroni swym zakresem wszystkie osoby żyjące z własnej pracy, wiążąc przy tym przymus ubezpieczenia nie tylko z działalnością zapewniającą środki utrzymania, lecz także z faktem posiadania innych stałych źródeł dochodu, uznać można, że współpracą przy prowadzeniu działalności gospodarczej, powodującą powstanie obowiązku ubezpieczenia emerytalnego i rentowego, jest także współdziałanie małżonka przedsiębiorcy, które generuje stałe, dodatkowe dochody z tej działalności. Inaczej rzecz ujmując, współpracą jest stała pomoc przy

prowadzeniu działalności, bez której stanowiące majątek wspólny małżonków dochody z tej działalności nie osiągałyby takiego pułapu, jaki zapewnia ich współdziałanie przy tym przedsięwzięciu

(wyrok Sądu Najwyższego z 16 grudnia 2020 r., I UK 147/19, LEX nr 3093480). W takiej sytuacji można bowiem zasadnie twierdzić, że małżonek przedsiębiorcy podejmuje aktywność przynoszącą jemu samemu określone dochody, z którą wiąże się obowiązek ubezpieczeń emerytalnego i rentowych. Ocena, czy w konkretnej sytuacji pomoc świadczona przez małżonka może być uznana za współpracę w rozumieniu art. 8 ust. 11 ustawy systemowej, stanowiącą w myśl art. 6 ust. 1 pkt 5 tej ustawy podstawę do objęcia tej osoby obowiązkowymi ubezpieczeniami emerytalnym i rentowymi, wymaga uprzednich ustaleń faktycznych co do charakteru i rodzaju tych czynności.

W postanowieniu z dnia 14 maja 2020 r. (I UK 258/19, LEX nr 3175577) Sąd Najwyższy wskazał, że ubezpieczenie społeczne osób współpracujących powstaje z mocy prawa, a nie na skutek zgłoszenia do ubezpieczenia. Jeśli dana osoba spełnia kryteria z art. 8 ust. 11 ustawy systemowej, to zgodnie z art. 6 ust. 1 pkt 5 tej ustawy podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowemu, a według art. 12 ust. 1 ustawy ubezpieczeniu wypadkowemu. Posiadanie takiego statusu uprawnia ją do objęcia dobrowolnym ubezpieczeniem chorobowym (art. 11 ust. 2 ustawy systemowej). Oznacza to, że wcześniejsza lub późniejsza (względem okresu spornego) aktywność nie rzutuje na prawa ubezpieczeniowe tej kategorii osób. Skoro podleganie ubezpieczeniom społecznym uzależnione jest od współpracy przy prowadzeniu działalności pozarolniczej, to oczywiste jest, że motywacja, która towarzyszy jej podjęciu nie ma znaczenia.

Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy należy stwierdzić, że ubezpieczona i płatnik składek, jedynie na potrzeby postępowania usiłowali - poprzez odpowiednie nakierowanie swoich zeznań - stworzyć pozory wykonywania przez ubezpieczoną na rzecz małżonka pracy w reżimie własnej działalności gospodarczej przez ubezpieczoną. Wbrew twierdzeniom podnoszonym w toku postępowania zgromadzony materiał dowodowy dał podstawy do przyjęcia, że pomoc udzielona P. M. (1) przez żonę miała charakter współpracy w prowadzonej przez niego działalności gospodarczej w rozumieniu ustawy systemowej, bowiem czynności zawodowe ubezpieczonej nie były incydentalne czy marginalne, lecz była to stała pomoc świadczona na rzecz działalności męża wspólnie z mężem i równorzędnie z mężem (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 stycznia 2021 r., II USK 47/21, LEX nr 3112374).

Aby można było o mówić o działalności gospodarczej, muszą zostać spełnione kumulatywnie wszystkie przesłanki wymienione w art. 3 ustawy Prawo przedsiębiorców, mianowicie zarobkowy charakter prowadzonej działalności, jej zorganizowany charakter oraz ciągłość wykonywania działalności we własnym imieniu.

W rozpoznawanej sprawie nie ulega wątpliwości, że ubezpieczona zadbała o stronę formalną wznowienia działalności gospodarczej tj. dokonała wpisu w Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej działalności gospodarczej, a także zgłosiła się z tego tytułu do ubezpieczeń społecznych, jak też rozliczała się z urzędem skarbowym. Ponadto zawarła umowę o świadczenie obsługi administracyjnej.

Należy jednak zwrócić uwagę, że K. M. (1) nie miała innych klientów niż jej mąż. Tylko z nim podpisała umowę, której przedmiotem była obsługa administracyjna jego działalności, przy czym kontrakt ten nie przystawał do rzeczywistości, gdyż działania ubezpieczonej znacznie wykraczały poza zobowiązanie wynikające z tejże umowy.

Pozostali świadkowie także potwierdzili zwiększony zakres czynności ubezpieczonej i jej znaczny wkład w prowadzenie działalności P. M. (1), od którego przejęła większość obowiązków. K. P. wskazał wręcz, że w jego ocenie to współpraca ubezpieczonej z mężem. Nawet jeśli nie posiada on rozeznania w pojęciach prawnych, to jego zeznania dobitnie świadczą o współpracy między ubezpieczoną a jej mężem. Świadek wskazał na takie czynności jak otwieranie i zamykanie sklepu, prowadzenie sklepu, nadzorowanie pracowników, zastępowanie nieobecnych pracowników, udzielanie im urlopów, rekrutacja, rozliczanie kasy i przyjmowanie utargów, obsługa sklepu internetowego. Wynika z tego szereg czynności o charakterze kontrolno-decyzyjnym, a tym samym prowadzenie działalności męża – w jego imieniu oraz na jego rachunek i ryzyko. Podobne wnioski należało wysnuć z zeznań świadka M. O., która wskazała, że K. M. (2) przejęła zakres czynności szefa, rozwiązuje sytuacje problematyczne i zarządza firmą. **Jak wskazali**

świadek P. M. (1) i K. M. (1), zarządzała ona całą działalnością P. M. (1). Świadek P. M. (1) wspominał nawet o prowadzeniu firmy przez 24 godziny, a ubezpieczona o sterowaniu całą firmą. Świadczy to wprost o współprowadzeniu przez ubezpieczoną działalności P. M. (2), a nie własnej działalności. Ciężar prowadzenia działalności świadka spoczywał w istocie na ubezpieczonej, która – mimo wznowienia własnej działalności – nadal wykonywała wszystkie czynności na jego rzecz.

Zdaniem Sądu powierzenie świadczenia usług może nastąpić na podstawie stosownej umowy zawieranej z osobą fizyczną osobiście lub z taką osobą w ramach prowadzonej przez nią działalności objętej wpisem do ewidencji działalności gospodarczej. Gdy umowa jest zawierana między przedsiębiorcami i w związku z tym zlecona usługa realizowana jest

w ramach prowadzonej pozarolniczej działalności gospodarczej, nic nie stoi na przeszkodzie, by osoba prowadząca taką działalność podlegała ubezpieczeniu społecznemu jako przedsiębiorca. Skoro - jak podkreślono wyżej - świadczenie usług może odbywać się zarówno w ramach umowy cywilnoprawnej, jak i własnej działalności gospodarczej, to w razie zarejestrowania takiej działalności i uzyskania przez usługodawcę statusu przedsiębiorcy, ten ostatni tytuł podlegania ubezpieczeniom społecznym wyprzedza stosunek cywilnoprawny. Jeśli bowiem zainteresowany spełnia równolegle warunki podlegania ubezpieczeniom społecznym na podstawie art. 6 ust. 1 pkt 4 i 5 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, usunięcie skutków zbiegu dwu podstaw ubezpieczenia powinno nastąpić zgodnie z art. 9 ust. 2a tej ustawy. Prowadzenie działalności gospodarczej, jako tytuł ubezpieczenia, w takich wypadkach wyprzedza i pochłania wykonywanie umowy cywilnoprawnej, stąd przedsiębiorca zawierający w ramach prowadzonej działalności umowę o świadczenie usług (umowę gospodarczą) z własnych środków finansuje składki na ubezpieczenia społeczne na ogólnych zasadach ubezpieczenia wynikającego z prowadzenia działalności gospodarczej.

Dopuszcza się zatem uznanie za działalność gospodarczą wykonywania przez przedsiębiorcę jednego stałego zlecenia, jak w przedmiotowej sprawie. **Nie oznacza to jednak, że można nadać taki przymiot aktywności zarobkowej, która nie zawierałaby wszystkich ustawowych elementów konstrukcyjnych działalności gospodarczej.** W razie sporu sądowego na tle istnienia tytułu do podlegania ubezpieczeniom społecznym z art. 6 ust. 1 pkt 5 ustawy systemowej konieczne jest zatem szczegółowe przeanalizowanie warunków, na jakich wykonywana była działalność gospodarcza oraz realizowany był kontrakt z podmiotem zlecającym usługę.

Ubezpieczona w ramach działalności gospodarczej, na podstawie umowy zawartej z mężem w dniu 17 grudnia 2021 r. miała wykonywać szereg czynności na rzecz jego firmy w zakresie szeroko rozumianej obsługi administracyjnej. Była to w spornym okresie jedyna forma jej aktywności zarobkowej, a realizacja kontraktu z mężem stanowiła wyłączne źródło dochodów odwołującej się.

W toku postępowania nie zostało wykazane, aby ubezpieczona stworzyła warunki organizacyjne do prowadzenia własnej działalności usługowej. Nie dokonywała zakupu sprzętu czy materiałów, nie zatrudniała pracowników i nie poszukiwała kontrahentów ani odbiorców usług – na własny rachunek. Co prawda świadek P. M. (1) i ubezpieczona podnosili, że podjęła próbę pozyskania klientów i miała zamiar zatrudnić pracowników, jednakże okoliczności te nie zostały w żaden sposób udowodnione. Trudno również założyć, aby ubezpieczona miała możliwość świadczenia usług na rzecz innych kontrahentów w sytuacji, gdy jak wskazał jej mąż – była zaangażowana w prowadzenie jego działalności przez 24 godziny na dobę, wręcz go zastępowała w niemal wszystkich czynnościach związanych z jego działalnością gospodarczą. Prowadzenie działalności gospodarczej powinno zaś być działaniem konsekwentnym i przemyślanym pod względem organizacyjnym, technicznym, ekonomicznym, finansowym, marketingowym i handlowym.

Ze zgromadzonego materiału dowodowego wynika, iż to mąż ubezpieczonej ponosił całe ryzyko gospodarcze związane z przedmiotową działalnością usługową. To on w razie braku klientów zagrożony był tym, że czynione nakłady na funkcjonowanie dwóch sklepów nie zwrócą się, a sama działalność, zamiast spodziewanego zysku, może przynieść straty. Ubezpieczona funkcjonowała zaś w systemie organizacyjnym stworzonym przez męża, nie podejmując żadnych własnych nakładów na stworzenie i utrzymanie własnej bazy lokalowej, sprzętowej i materiałowej dla wykonywanej

działalności zarobkowej ani ryzyka strat z tytułu tejże działalności. Jej rola, jako strony zawartego kontraktu, ograniczała się do osobistego świadczenia usług w imieniu i na rzecz firmy męża, za co otrzymywała stosowne wynagrodzenie. Ubezpieczona wykonywała czynności polegające na obsłudze administracyjnej w pomieszczeniach biurowych zlokalizowanych w sklepach męża. Oznacza, że to mąż wyposażył jej stanowisko pracy w niezbędny sprzęt oraz samochód służbowy. Ubezpieczona nie posiadała własnego sprzętu firmowego jak telefon czy komputer ani samochodu służbowego i nie poniosła z tego tytułu żadnych nakładów.

Należy przy tym zauważyć, że całość przychodu uzyskiwanego przez K. M. (1) pochodziła od jej męża. Sąd miał na uwadze wysokość wynagrodzenia z tytułu umowy, które opiewało na kwotę 16.500 zł netto. Podstawa wymiaru składek we wcześniejszym okresie, kiedy była zgłoszona jako osoba współpracująca, wynosiła niewiele ponad 3.000 zł miesięcznie. Sąd miał również na uwadze, że mimo wskazanych w umowie terminów wypłaty wynagrodzenia, było ono przekazywane ubezpieczonej z opóźnieniem, a P. M. (1) wprost tłumaczył to faktem braku środków, jednocześnie przy tym twierdząc, że zamierza zwiększyć ubezpieczonej wynagrodzenie, gdyż jawi się ono jako niewystarczające. Twierdzenia te pozostają w sprzeczności. Z jednej strony świadek chce zaoferować ubezpieczonej wyższe wynagrodzenie, z drugiej jednak strony nie jest w stanie wypłacać wynagrodzenia na czas. Brak naliczania odsetek za opóźnienie potwierdza działania ubezpieczonej w interesie męża.

Co więcej, P. M. (1) i ubezpieczona są małżeństwem, wskazywali, że między nimi istniał ustawowy ustrój wspólności majątkowej. Oznacza to, że oboje korzystają z zysków firmy (...). Dochody z działalności zarobkowej małżonków stanowią majątek wspólny zgodnie z art. 31 § 2 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego, mąż był jedynym kontrahentem ubezpieczonej. Wynagrodzenie określone w umowie z dnia 17 grudnia 2021 r. było wypłacane ze wspólnego majątku małżonków. Oznaczało to, że ubezpieczona otrzymywała wynagrodzenie z majątku wspólnego małżonków i jednocześnie wpłacała te same środki na poczet tego majątku wspólnego, mimo iż jako motyw wznowienia spornej działalności wskazywano chęć usamodzielnienia się i niezależność finansową ubezpieczonej. Nie można zatem mówić o uczestnictwie osoby w obrocie gospodarczym i zarobkowym w charakterze działalności gospodarczej w sytuacji, gdy jedynym kontrahentem osoby deklarującej prowadzenie działalności gospodarczej jest jej małżonek (prowadzący odrębną działalność gospodarczą), z którym osoba ta pozostaje w ustroju wspólności majątkowej małżeńskiej i otrzymuje z majątku wspólnego wynagrodzenie za usługi świadczone na rzecz firmy małżonka. Trudno uznać, że taka działalność gospodarcza jest nastawiona na zysk, skoro wszystkie transakcje finansowe (wypłata i wpłata tych samych środków pieniężnych) odbywają się w ramach jednego ustroju wspólności majątkowej małżeńskiej.

Tak realizowana aktywność zarobkowa nie spełniała zatem tego kryterium kwalifikacyjnego pozarolniczej działalności gospodarczej z art. 3 ustawy Prawo przedsiębiorców, jaką jest prowadzenie owej działalności we własny rachunek i ryzyko gospodarcze.

Sąd miał również na uwadze, że K. M. (1) od wielu lat stara się o dziecko. W przeciągu ostatnich 2 lat miała (...). W niedługim czasie może zająć w ciążę, czego efektem będzie korzystanie ze świadczeń z ubezpieczenia chorobowego. Zwiększenie podstawy wymiaru składek znacząco wpłynie na wysokość ewentualnych świadczeń.

Należy przy tym wskazać, że – jak słusznie zauważył organ rentowy – przed 1 stycznia 2022 r. art. 81 ust. 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (t.j. Dz.U. z 2022 r. poz. 2561), podstawę wymiaru składki na ubezpieczenie zdrowotne osób współpracujących stanowiła zadeklarowana kwota, nie niższa jednak niż 75% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw w czwartym kwartale roku poprzedniego, włącznie z wypłatami z zysku, ogłaszanego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”. Od 1 stycznia 2022r. w związku z wprowadzeniem tzw. Polskiego Ładu, została dokonana w tym zakresie zmiana. Zgodnie z art. 83 ust. 2za ustawy podstawę wymiaru składki na ubezpieczenie zdrowotne pozostałych osób prowadzących działalność pozarolniczą wymienionych w art. 8 ust. 6 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, innych niż wskazane w ust. 2, 2e, 2z i 2zaa, stanowi kwota przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw w czwartym kwartale roku poprzedniego, włącznie z wypłatami z zysku, ogłaszanego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”. Składka w

nowej wysokości obowiązuje od dnia 1 stycznia do dnia 31 grudnia danego roku kalendarzowego. Korzystniejsze było więc zadeklarowanie wyższej podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne jako osoba prowadzącej pozarolniczą działalność gospodarczą, niż deklarowanie wyższej składki na ubezpieczenie zdrowotne jako osoba współpracującej w myśl powyżej wskazanych zmian.

Zarówno świadek P. M. (1), jak i ubezpieczona K. M. (1) podkreślali swoje zdziwienie faktem przeprowadzenia kontroli przez organ rentowy. Jak wyjaśnił Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 13 maja 2021 r. III USK 139/21 (Legalis) organ rentowy posiada kompetencje do weryfikowania działalności gospodarczej z punktu widzenia rzeczywistego jej prowadzenia, a zatem do sprawdzenia, czy działalność gospodarcza jest prowadzona w sposób zorganizowany i ciągły, ma zarobkowy charakter oraz jest prowadzona we własnym imieniu. Kompetencja organu rentowego w tym zakresie wynika z ustawowego określenia zakresu działalności tej instytucji, do którego należy realizowanie przepisów o ubezpieczeniach społecznych między innymi w sferze stwierdzenia i ustalenia obowiązku ubezpieczeń społecznych. W konsekwencji organ rentowy może wydać decyzję o niepodleganiu ubezpieczeniom społecznym, jeżeli po analizie zgłoszenia stwierdzi brak podstaw do objęcia osoby zgłoszonej ubezpieczeniem społecznym z uwagi na przykład na brak rzeczywistego prowadzenia działalności gospodarczej.

Sąd w niniejszej sprawie podzielił wątpliwości organu rentowego co do zadeklarowanej przez ubezpieczoną formy prawnej działalności. Na podstawie zebranego w sprawie materiału dowodowego należało stwierdzić, iż nie prowadziła ona działalności gospodarczej we własnym imieniu i na własny rachunek. Okoliczności sprawy wskazują, iż w istocie nadal – jednak w zwiększonym niż wcześniej zakresie – współpracowała przy prowadzeniu działalności gospodarczej.

Sąd pragnie zauważyć, że w ostatnim piśmie przedstawiającym ostateczne stanowisko strony pełnomocnik ubezpieczonej negował pozornie umowę zlecenia, nie odnosząc się do przedmiotu postępowania, w którym sporną kwestią nie była pozorność umowy zlecenia, lecz ustalenie, czy ubezpieczona prowadziła działalność gospodarczą czy też współpracowała z mężem przy prowadzonej przez niego działalności gospodarczej. Okoliczność wykonywania przez ubezpieczoną czynności administracyjno-biurowych nie budziła wątpliwości. Sąd dał wiarę, że wszystkie wskazywane w sprawie obowiązki K. M. (1) rzeczywiście wykonywała. Sporne było, pod jaką formę prawną należało je zakwalifikować. Organ rentowy nie kwestionował wykonywanych czynności przez ubezpieczoną, lecz twierdził słusznie, że czynności te były szersze niż przed 17.12.2021r. Sąd podzielił stanowisko ZUS, że dokonanie zgłoszenia do ubezpieczeń społecznych przez ubezpieczoną jako osoby prowadzącej pozarolniczą działalność gospodarczą nie wynikało z potrzeby prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej w sposób ciągły i zorganizowany, lecz spowodowane było jedynie chęcią zmiany tytułu do ubezpieczeń i podwyższenia podstaw wymiaru składki na przyszłość w celu ewentualnego ubiegania się o wypłatę świadczeń z systemu ubezpieczeń społecznych. Gdyby ubezpieczona kierowała się wyłącznie chęcią uzyskania w przyszłości wyższej emerytury, to nie było przeszkód do podwyższenia podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne w ramach istniejącego już tytułu jako osoby współpracującej z mężem.

W tym stanie rzeczy Sąd, działając na mocy art. 477¹⁴ § 1 k.p.c., oddalił odwołanie jako bezzasadne.

/-/ SSO Danuta Domańska